

ENGAGEMENTSVERKLARING TER BESCHERMING VAN DE SEKSUELE INTEGRITEIT VAN DE MINDERJARIGE IN HET ONDERWIJS

UITGANGSPUNTEN

Met deze engagementsverklaring drukt *onderwijs* de intentie uit, om adequaat aandacht te besteden aan de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag, onder meer door in te zetten op het aanleren van relationele vaardigheden, en het bestrijden van seksueel misbruik en geweld.

- A. Het is onze expliciete bekommernis om voor kinderen en jongeren, rekening houdend met hun leeftijd en maturiteit, een klimaat te vrijwaren waarin zij zich, ook op het vlak van relationeel en seksueel gedrag, kunnen ontwikkelen en ontplooien. Alle mensen hebben dezelfde seksuele rechten ongeacht hun geslacht, godsdienst, kleur, seksuele oriëntatie en mentale of fysieke capaciteiten¹.
- B. Deze rechten worden gevormd en begrensd door een aantal normerende principes, die gelden voor alle seksuele handelingen. Er moet sprake zijn van zelfrespect, wederzijdse toestemming, vrijwilligheid en gelijkwaardigheid tussen de partners; seksueel gedrag dient rekening te houden met de leeftijd van de betrokkenen en aangepast te zijn aan de context. Door deze rechten te respecteren en duidelijkheid te scheppen over deze grenzen, kan onze doelgroep uitgroeien tot personen die op een positieve, respectvolle, evenwichtige en verantwoordelijke manier omgaan met hun seksualiteit en hun partners.
- C. Binnen onderwijs wordt aan deze uitgangspunten gewerkt via de vakoverschrijdende en leergebiedoverschrijdende eindtermen in het gewoon onderwijs en de ontwikkelingsdoelen in het buitengewoon onderwijs. Deze zijn decretaal verankerd en opgelegd als na te streven doelen voor de onderwijsinstellingen. De invulling ervan doet elke school voor zich, ieder volgens zijn pedagogisch project. Met die eindtermen en ontwikkelingsdoelen streven we ernaar om bij de leerlingen competenties te ontwikkelen die van belang zijn om op een (seksueel en relationele) gezonde manier in de maatschappij te functioneren, zoals het ontwikkelen van een positief zelfbeeld, het trainen van weerbaarheid en het leren maken van geïnformeerde keuzes. Onze sector wil al het mogelijke doen om de integriteit te beschermen van de kinderen en jongeren die ons werden toevertrouwd. De preventie van en de adequate respons op seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik en geweld van wie ook door wie ook, ligt ons nauw aan het hart. Daartoe willen we het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar maken en situaties van (vermoedelijk) seksueel misbruik en geweld doeltreffend aanpakken. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor het element machts- en of gezagsmisbruik, dat kan spelen bij situaties van grensoverschrijdend gedrag tussen personen die in een hiërarchische relatie ten opzichte van elkaar staan.

¹ Voor dit uitgangspunt verwijzen wij naar de Universele Verklaring van de rechten van de mens en naar de definitie van seksuele gezondheid zoals deze gehanteerd wordt door de Wereldgezondheidsorganisatie, namelijk 'Seksuele gezondheid is een toestand van fysiek, emotioneel, mentaal en sociaal welzijn met betrekking tot seksualiteit. Het is niet enkel een kwestie van vrij zijn van ziekten, disfuncties of andere kwalen. Seksuele gezondheid veronderstelt ook een positieve en respectvolle benadering van seksualiteit en seksuele relaties, alsook de mogelijkheid om prettige en veilige seksuele ervaringen te hebben, geheel vrij van dwang, discriminatie of geweld. Opdat seksuele gezondheid kan worden bereikt en gehandhaafd moeten de seksuele rechten van iedereen worden gerespecteerd, beschermd en verzekerd'.

ENGAGEMENTEN

Binnen de grenzen van onze specifieke opdracht nemen we onze verantwoordelijkheid op en gaan we de hieronder vermelde engagementen aan:

De onderwijskoepels en het GO!:

- Om aan de uitgangspunten gestalte te geven, engageren we ons om onze visie op het vrijwaren van de seksuele integriteit en het ondersteunen van de relationele vorming en de seksuele ontwikkeling te expliciteren in de uitvoering van de decretale opdracht van de vakoverschrijdende en leergebiedoverschrijdende eindtermen en de ontwikkelingsdoelen.
- Belangrijk is om vooral het signaal te geven, dat seksualiteit en relaties in het algemeen en seksueel grensoverschrijdend gedrag in het bijzonder, binnen onze scholen bespreekbaar zijn. We reiken hiervoor methodieken en instrumenten aan de scholen aan.
- Om de toepassing van de uitgangspunten te vertalen naar de schoolreglementen, zullen we onze scholen ondersteunen in het uitwerken van heldere schoolreglementen, arbeidsreglementen en/of huisregels voor de internaten, die grenzen opleggen aan het uiten van seksueel gedrag, met respect voor het recht op privacy. De regels richten zich zowel op gedrag tussen leerlingen onderling, als tussen leerlingen en personeelsleden van de onderwijsinstellingen. We stimuleren de scholen en internaten om bij het opstellen of actualiseren van dergelijke huisregels alle belanghebbenden ook zelf te betrekken. We denken dan in eerste instantie aan het personeel van de onderwijsinstelling, de ouders en de leerlingen.
- Bij *het uitoefenen van hun opdracht* kan het personeel van de onderwijsinstellingen zo terugvallen op een heldere gedragscode, die hen richting geeft om een gezonde en professionele houding tegenover seksualiteit aan te nemen, en hen helpt situaties te vermijden die als grensoverschrijdend kunnen worden beschouwd of ervaren, zonder daarom elke vorm van lichamelijke of intimiteit te moeten vermijden.
- We formuleren *een uitgeschreven protocol* of handelswijze bij (vermoedens van) een incident, dat met iedereen wordt doorgesproken en regelmatig wordt geactualiseerd en geëvalueerd. Alle personeelsleden en alle leden van ons doelpubliek worden actief geïnformeerd over dit protocol en de manier waarop en bij wie ze gevallen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik en geweld kunnen melden, zonder vrees voor stigmatisering en met een maximale garantie op discretie. In het protocol wordt verwezen naar hefboomen die scholen hiervoor kunnen vinden in de wetgeving rond preventie en bescherming op het werk. Bij elke stap zal er aandacht zijn voor zowel de rechten van slachtoffers als van diegenen die van seksueel grensoverschrijdend gedrag worden beschuldigd. Als een beschuldiging vals blijkt te zijn, zullen we elke mogelijke inspanning doen om de reputatie van de onterecht beschuldigde, te herstellen. Scholen kunnen terecht bij de onderwijskoepels en het GO! voor juridische en administratieve ondersteuning bij het uitvoeren van dit protocol.

De pedagogische begeleidingsdiensten, de Permanente ondersteuningscellen van de CLB's en de centrumnetten:

- We engageren ons om ondersteuning te bieden bij het verhogen van de competenties van medewerkers in de onderwijsinstellingen en centra. Daarbij willen we aandacht besteden aan het adequaat omgaan met seksueel gedrag van kinderen en jongeren en het herkennen van signalen die kunnen wijzen op seksueel grensoverschrijdend gedrag, zowel van pleger als van slachtoffers. Daarnaast besteden we aandacht aan criteria, op basis waarvan seksuele handelingen kunnen beoordeeld worden op hun al dan niet grensoverschrijdend karakter. Daarbij wordt ook een adequaat reactiepatroon besproken. Durven en kunnen spreken over seksualiteit en intimiteit, dient daarbij als een basiscompetentie te worden beschouwd.

- Tevens wordt aandacht besteed aan het verhogen van de competenties van medewerkers in onderwijsinstellingen en centra die hen helpen om een gezonde en professionele houding tegenover seksualiteit en lichamelijke integriteit aan te nemen, en situaties te vermijden die als grensoverschrijdend kunnen worden beschouwd of ervaren, zonder daarom elke vorm van lichamelijke of intimiteit te moeten vermijden.

De Vlaamse Scholierenkoepel:

- Zowel in onze pedagogische visie op kinderen en jongeren als in onze dagelijkse werking besteden we expliciet aandacht aan de betekenis en het belang van seksualiteit en relaties in het leven van kinderen en jongeren.
- We informeren scholieren over hun rechten rond seksualiteitsbeleving op school en over de stappen die ze kunnen zetten bij (vermoedens van) een incident rond seksueel misbruik en geweld.
- We stimuleren scholen tot het uitwerken van een participatief en veilig schoolklimaat waarin er open over schoolregels rond seksualiteit en relaties kan worden gesproken
- We promoten actief bij onze leden bestaande projecten rond peer-coaching (peter- en metersystemen, vertrouwensleerlingen,...) waarbij leerlingen-voor-leerlingen een eerste vangnet (kunnen) zijn voor melding van incidenten rond seksueel misbruik en geweld.

De ouderkoepelverenigingen:

- We informeren ouders over de rechten van leerlingen rond seksualiteitsbeleving op school en over de stappen die gezet kunnen worden bij (vermoedens van) een incident rond seksueel misbruik en geweld. We wijzen ouderwerkingen en scholen op het belang van een participatief klimaat waarin praten rond seksualiteit en relaties in volle openheid kan gebeuren.

De minister van onderwijs:

- Voorziet in een 'train the trainer'-pakket, waardoor voor onze sector 16 personen opgeleid kunnen worden om onderwijsinstellingen en centra te ondersteunen bij het ontwikkelen van een beleid in hun school.

Tweejaarlijks wordt een overleg georganiseerd met de ondergetekende organisaties om deze engagementsverklaring op te volgen.

Brussel, 29 februari 2012

Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
Pascal Smet

Namens het Onderwijssecretariaat van de
van de Steden en de Gemeenten van de
Vlaamse Gemeenschap

Namens het GO! onderwijs
van de Vlaamse Gemeenschap

Namens het Overleg Kleine
Onderwijsverstrekkers

Namens het Provinciaal Onderwijs
Vlaanderen

Namens het Vlaams Secretariaat
van het Katholiek Onderwijs

Namens de Vrije CLB-koepel

Namens de Vlaamse Scholierenkoepel

Namens VCOV

Namens KOOGO

Namens GO! Ouders